

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VAGHOTT SÁNDORNÉ.

Előfizetési díj:

Postal uton vagy Budapesten házhoz hordatva

Egynyedre (ápril, maj, juni) 1 ft. 50 kr.
Három évenyedre (ápril—december) 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

Miért nem ment férjhez Ágota néni.

Gyönyörű májusi nap vidította föl a természetet. A fák lombjai zöldültek, az égnek kék hamagja tiszta volt, smajdnem átlátszó; legkisebb felhő sem homályosította el sötét azurját; s a lég oly lanyhán s még is oly üdén érintette az emberek arczát, hogy mindenki mintegy újra szülőttnek érezte magát.

Pestvárosának utczái s térei tele voltak sétálókkal, kiknek nagy része a lánczhidon át Budára sietett, hogy ott, a hegyek közt, élvezhesse teljes mértékben az ébredező természet gyöngéd bájait; míg számtalan hintó s itt-ott egy csomó lovas, hasonló czélből a városliget felé tartott.

A Királyutczának külső részében, igen csinos és tágas alházban mely mögött terjedelmes kert vonult el, nyitott ablak mellett két bájos leányka ült, himzessel elfoglalva; míg a háttérben éltes nőt lehetett látni, kényelmes támlányban; ki régi divat szerint gyorsan mozgattatta kötőpálczáit.

A fiatal leánykák csevegtek, nevettek, olykor igen szorgalmasan dolgoztak is, de a mellett el nem mulasztották a házuk előtt elrobogó hintókat, s elhaladó lovasokat szemmel tartani.

Az utóbbiak közt nem egy emelintett kalapján, midőn a szép hajadonokat megpillantotta, s ezek nyájasan viszonozták a köszöntést.

Végre három fiatal, s választékosan öltözött lovas, nem csak köszönt, de meg is állt az ablak előtt, s hangosan s vidáman, bár a legudvariasabban társalgott a két leánynyal.

Jó negyed óra mulva tovább haladtak, s a leánykák újra folytatták munkáikat; de el nem mulasztották a három úrfit közben közben ítélőszékök elé idézni, s fölöttök olykor keményebb, máskor kegyesebb ítéletet mondani.

Ezen egész idő alatt az éltes hölgy csendesen ült; de az ifjak távozása után letette kötését s közelédvén a két leányhoz, széket vont az egyik mellé s leült.

Kedves Saroltám — szolt aztán, fehér kezét a

leányka karjára tevén, mig gyöngéd pir vonult el még mindig szép vonásain, — szabad-e egy kis tanácsot adnom?

Hogy ne volna szabad, Ágota néni! — felelt a leányka, nénje kezét ajkaihoz vonván, hiszen akkor anya sem adhatna tanácsot gyermekének; mert mióta emlékezünk, én és Ilona, más anyát, nem ismertünk mint jó nénemet.

És tulajdon édes anyánkat sem szerethetnők s tisztelhetnők inkább, ha az Isten megtartotta volna; — tevé hozzá a másik leányka, kit nővére Ilonának nevezett.

Jó gyermekeim! — kiáltott föl halkan az éltes hölgy: — életem egész boldogságát csak is bennetek találok. De most tanácsomhoz. Hosszas és fájdalmas élettapasztalásom azt sugja nekem Saroltám, hogy üdvösebb lenne reád nézve, ha kissé rátartóbb volnál ezen urfiakkal, mint vagy. Evvel a nő kezével a városliget felé intett, merre a lovasok távoztak.

Tehát azt találja nénikém hogy igen is szabadon társalogtam velök? — Kérdezte a leány mig meleg pir szállt föl arczába — hiszen Ilona épen annyit, s épen oly vidámon beszélgetett mint én, s néném még is csak engem szolt meg.

Ha te is szabad volnál mint nővéred, gyermekem, nem is tennék semmi kifogást magaviseleted ellen; de el ne felejtsd hogy jegyben jársz.

És hogy Beltényi féltékenységben sinlik! ugye nénikém? — szakítá őt félbe csintalan mosolylyal Ilona.

Ugy van leányom; — szolt a hölgy komolyan.

Igen, de a féltékenység hiba Ágota néni, — szolt föl Sarolta hevesen — s e hibából inkább ki kellene gyógyítani Vilmost, mintsem hogy ily kimélység által még tágasb tért nyitni, megvallom kissé alkalmatlan -- gyöngeségnek.

Azt hiszed? — felelt nénje halk sóhajjal — szégyen gyermek! drágán fizethetnéd meg e véleményyt, ha csak ugyan szereted Vilmost. A féltékenység oly

hiba, vagy inkább oly betegség, melyből csak az idő s a tapasztalás — mely arra tanít hogy teljesen bízhatunk szerelmünk tárgyában — gyógyíthat ki.

Mind a hárman darabig hallgattak; aztán az éltes hölgy, mintegy erővel leküzdvén elfogultságát újra szólt:

Gyakran azt kérdeztétek tőlem, gyermekeim, miként történt hogy férhez nem mentem; s én mindig kitérőleg feleltem e kérdésre. Akarjátok-e, hogy elmondjam nektek most, miért vált belőlem agg leány?

Oh igen! Ágota néni! — feleltek a leánykák gyorsan — már annyiszor törtük azon fejünket, mert atyánk mindig azt mondta hogy gyönyörű leány volt nénikénk, s a kérők csakugy hemzsegték körüllette.

Ám legyen! — szólt a hölgy bús mosolylyal; — s aztán, némi szünet után így kezdte elbeszélését:

Ha nem is voltam oly szép s annyira körülvéve kérőktől, mint atyátok azt tréfából erősíté, annyi igaz hogy csinos leány valék — legalább mindenki annak mondott — s mivel sok eleveleggel s vidámsággal ajándékozott meg a jó Isten, e mellett meglehetősen vagyonnal is, nem csuda hogy találkoztak kik kezemet elnyerni szerették volna.

Anyám akkor már nem élt, — bár élt volna s tanácsával örködött volna leánya fölött! — s én, fiatalságom daczára, atyám házánál kénytelen valék a háziasszony szerepét vinni; mert közeli nőrokonunk nem volt, idegent pedig nem akart atyám házánál tartani.

Atyám jól bírta magát, s így igen kellemetesen éltünk. A nyarat falun töltöttük, a telet itt Pesten, hol mindig pompásan mulattam, bár falun is jól találtam magamat, mert sok vendég járt házukhoz.

Három fiu testvérem volt, mint tudjátok, mind a hárman idősebbek nálamnál; természetes tehát tánczosokban s udvarlókban nem szenvedtem hiányt; mert sok fiatal ember járt házukhoz, s mindegyik kötelességének tartotta vélem a legudvariasabban bánni.

Mind a mellett szívem szabad maradt; — szerettem a fiatal emberekkel társalogni, mulatni, táncolni, de melegebb érzést egy sem tudott bennem gerjeszteni, bár többen kérték meg kezemet; s azért testvéreim s fiatal barátnéim enyelegve „márványhölgynek“ szoktak engem nevezni — alkalmasint mivel akkor épen a csinos opera „Zampa,“ nagyon gyakran adott, mi őket e gondolatra vezette.

Azonban végre az én óráim is ütött; de választásom mindenki csudálkozott; mert én, ki annyira szerettem csevegni nevetni, táncolni, ki szerettem a világot s csak emberek közt találtam magamat jól, fiatal, de igen komolyférfiúval jegyeztem el magamat, ki nem igen járt a világba, keveset beszélt, de annál többet irt és olvasott; s kinek neve — fiatalsága daczára — már igen jól hangzott az irodalmi világban.

Ki hitte volna — így szóltak barátnéim — hogy Ágota, a vidám, beszédes, élces Ágota, épen ily tudós bagolyba tudna bele szeretni, miután annyi csinos és kellemetes ifjút hidegen utasított vissza.

Ki hitte volna? — én magam sem. De tehettem-e arról, hogy szívem épen ez egyhez vonzódott? hogy ezen komoly arcot föl nem cseréltem volna a legszébbel, s legvidámabbal sem? hogy e csendes férfiunak legkisebb szava többet ért előttem minden ember szavánál? hogy ritka de — oh minő ígéző — mosolyát, nem adtam volna az egész világ bókjaiért?

De elég erről — különben kikaczagjátok az agg leányt, kinek szive még oly eleven színekben képes visszatükrözni a rég, rég elmúlt boldogságot.

Ha a többi csudálkozott, atyám örült választásomnak, mert jegyesem igen igen derék ember volt, kit mindenki tisztelt és becsült; s a mellett csinos vagyonnal is birt, mire az atyák többnyire nagyobb súlyt helyeznek mint leányaik.

De számos jó tulajdonai mellett Lajos — ez volt jegyesem keresztneve, családí nevét engedjétek elhallgatnom — egy hibával is birt, egyetlenegyvel, legalább szemeimben; s ez nagy hajlam volt a féltékenységre.

Ő nem bánta hogy szeretem a világot, szeretek emberek közt lenni; sőt kedvemért ő is sokkal többet járt a világba; de mihelyt valamelyik férfiúval kissé hangosabban beszélgettem, vagy többször táncoltam, sőt felhőt láttam homlokán összegyülni; s bár nem szólt semmit, még is észrevettem szokatlanul nagyobb komolyságán s hallgatságán hogy ez rosszul esik neki, s hogy szenved.

Ha csak én egyedül vettem volna észre e nem tagadom — szerencsétlen hajlamot, nem lett volna semmi baj; mert nekem nem csak hogy áldozatba nem került féltékenységét kimélni, de örömet tettem volna azt, mert hiszen bántam is én a többi férfiakat, ha csak Lajosom meg volt elégedve. De szerencsétlenségemre barátnéim s testvéreim is nem sokára tisztában voltak féltékenysége fölött; s a helyett hogy hallgattak volna a dologról, vége nem volt az éleceknek, sőt olykor csupa tréfából oly helyzetbe hoztak engemet, hogy ki nem kerülhettem a hosszabb társalgást vagy többszöri táncolást valamelyik férfiúval.

Házasságunknak csak egy év mulva kellett volna történnie; mert egyrészt atyám azt találta hogy még igen fiatal vagyok, másrészt jegyesem csak most építetett lakházat, Kassa közelében fekvő jószágán, s így még nem volt hol letelepednünk.

E késedelemből eredt minden baj. Ha pár hónappal eljegyzésünk után összekelünk, s falura vonulunk, Lajos e folytonos együttlétben csakhamar meggyőződött volna arról hogy bizhatik bennem, s hogy féltékenységre nincs semmi oka; s a meggyőződés ki-gyógyította volna örökre betegségéből.

De így, folytonosan körülvéve idegenektől vagy

családomnak oly tagjaitól, kiknek mindennapi mulatsága volt Lajosnak gyöngeségéből tréfát üzni, nem esuda ha e gyöngeség nőttön nőtt, úgy hogy nem sokára valódi betegséggé vált; míg én, elkedvetlenül e folytonos zaklatások, megsértve egyszer mint máskor alaptalan gyanúsítások által, elvesztettem lassankint természetes jó kedvemet, s nyugtalan, ingerlékeny, olykor szeszélyes és igazságtalan lettem, főleg Lajos iránt, bár őt teljes szivemből szerettem.

Midőn faluról Pestre költöztünk télire, helyeztem még kellemetlenebbé lőn.

Atyám szerette a világot, szeretett sok embert látni házánál; s bár jól tudta hogy ez nincsen inyére Lajosnak, nem változtatott semmit életmódján, mert ő is mint a többi, azt hitte s erősítette, hogy a féltékenység oly baj, melyből a kissé kiméltlen bánás mód legelőbb kigyógyít.

Igy jött el a farsang; s bár máskor mindig örültem e vidám időszaknak, ez egyszer sokkal jobban szerettem volna ha elmarad.

Lajos nem tánczolt, s azért én is ha együtt bálban voltunk, némelykor szerettem volna egy-egy tánczszakot ülvé tölteni jegyesem mellett; de sem atyám sem testvéreim nem akartak erről semmit hallani.

Elrontod Lajost egészen; — oly szeszélyes leend idővel, ha így engedsz mindenben, mint valami ideges vén asszony; — majd meglátod minő jövőt készítesz magadnak; — ah; eltiltották a tánczot, szegény Ágotám? meg kell vallani, korán kezdi jegyessed a házi zsarnokot játszani! — Csak nem fogsz így petrezselmet árulni, mivel zsarnokod képeket vág!

Ily s efféle megjegyzéseknek s fölkiáltásoknak nem volt vége ha nem akartam tánczolni, úgy hogy végre kénytelen valék engedni, ha nem akarom hogy Lajos észrevegye ezen unszolásokat.

Mi tagadás benne mind ez végre kifárasztott, s nem egyszer szivem mélyében igazságtalansággal és szeszélyességgel vádoltam Lajost.

Épen ez évben a nemzeti casinóban álarczos tánczvizgalom terveztetett, s megvallom hogy soha sem látván ily mulatságot, nagyon örültem e bálnak.

Különös előszeretettel készítettem álruhám, mely csinos spanyol népviseletből állt, s látván örömemet, Lajos is reá állt hogy spanyol parasztnak öltözve, velem együtt fog megjelenni.

Képzeltetni tehát minő kedvetlen volt meglepésem midőn nyolcz nappal e bál előtt, Lajos egy reggel igen hosszú képpel benyitott hozzám, kijelentvén hogy kénytelen, valami peres dologban, tüssént Bécsbe utazni.

De csak vissza fog jöni az álarczos bálra? — kérdeztem, miután darabig ez alkalmatlan utazásról beszélgettünk.

Ha csak tehetem, igen, Ágotám; arról meg lehet

győződve. De egy nagy, igen nagy kérésem volna kedves Ágotámhoz — bár alig merem kimondani.

És miből áll a keres? kérdeztem mosolyogva.

Abból — oh! de ne nehezteljen Ágotám — abból hogy ha vissza nem jöhetnék — ha teljes lehetetlen volna vissza jönnöm e napra, — ne menjen nálam nélkül a bálba.

Ismét bizalmatlanság Lajos — mondám kellemetlen érzéstől meglepetve — mikor fog engem annyira megismerni, hogy szerelmével együtt bizalmát is birjam?

Higyje el, kedves Ágotám — szólta Lajos hevesen, míg kezemet megragadta — hogy nem bizalmatlanság az mit érzek. Tudom — tudom jól hogy bizhatok önbe, s lelkemet nyugottan tehetném le kezeibe — és még is — oh Ágotám ne nehezteljen — ne itéljen el — betegség az, mi engem gyötör, — valódi betegség, de melyből csak akkor fogok kigyógyulni, mikor ön nóm lesz. — Addig legyen békétűrő Ágota.

Vonakodtam a kívánt ígéretet megadni, mert megvallom sőtve valék jegyesem magaviselete által; de végre, mint mindig, Lajos győzött, s megígértem, hogy nála nélkül nem fogok az álarczos bálba menni.

Még az nap este Lajos útnak indult, s a nyolcz nap, bár reám nézve kissé lasabban a szokottnál, elhaladt.

A bál előestéjén minden csengetésre, minden ajtónyitásra azt véltem hogy jegyesem be fog lépni; de éjjél elkondult a legközelebbi egyház tornyából, és Lajos meg nem jelent.

Talán későn érkezett, fáradt volt, s csak holnap reggel jó hozzánk.

De a következő reggel is elmúlt a nélkül hogy Lajost láttuk volna.

Délbe az inast küldtem szállására, tudakozódni, ha megérkezett-e. A válasz az lőn: hogy a tekintetes ur még nem jött haza.

Helyzetem, a tánczvizgalom, melynek már előbb annyira örültem, tekintetbe sem véve, igen kellemetlen volt. Tudván miként gondolkozik családom jegyesem gyöngeségéről, nem mertem adott ígéretemet senki előtt elárulni. Mit csináljak tehát hogy hon maradhassak, ha Lajos estig sem érkezik vissza?

Betegnek teszem magamat; ez volt az egyedüli mód mely eszembe jutott.

Ebédnél tehát keveset ettem s azt állítottam hogy roppant főfájásom van.

Ha estig jobban nem vagyok, alig ha a bálba mehetek; — szóltam midőn atyám, látván levertségemet, hogyanléte mről tudakozódott.

Egy kis főfájásért! — felelt atyám nevetve? — no az volna még! oly szép és ritka mulatságtól elmaradni ily csekély bajért, valóban nevetséges lenne. Szép öltözeted, mely jó csomó pénzbe került, készen van, és ne is lássam rajtad? Ez a kis főfájás a meleg-

től s tánczától hamarább el fog mulni mint ha itthon egyedül únod magadat. Ugy-e Józsi?

E kérdés legidősb testvéremhez volt intézve, ki mosolyogva hallgatá párbeszédünket.

Én is azt hiszem; szólt most nevetve — sőt megvalloam meg vagyok győződve, hogy Ágotának nincs legkisebb baja is. Az egész dolog abból áll, hogy ez a féltékeny Lajos megtiltotta neki, nála nélkül a bálba menni — azért tűzbe merném tenni kezemet — és a kis liba megigérte, s most szavát megszegni nem meri, bár minő nagy kedve volna is reá.

Éreztem hogy meleg pir száll föl arczomba, de nem mertem felelni, míg atyánk és István bátyám nevetésre fakadtak, s össze vissza kiáltoztak :

Ugy van Józsi — igazad van! Lajos, ez a zsarnok még távoléte alatt is örködik a szegény kis madárka fölött, ki hiába veri szárnyaival kalitját.

Talán csak azért utazott el hogy ürryge legyen szegény Ágotát távol tartani a mulatságtól; — tevé hozzá Józsi.

Minő gondolat! kiáltottam föl, jegyesem pártját fogván, bár — meg kell vallanom, — nekem is eszembe jutott volt már a lehetőség, de csak hamar elűztem a gyanakodást.

Akár hogy áll a dolog — szólt most atyám kedvetlenül — annyit én is látok hogy főfájásod csak költött betegség, s azért el fogsz jöni velünk a bálba.

Oh édes atyám! engedje meg hogy itthon maradjak; — kértem — atyám kezét csókolva.

Nem Ágotám. — Ez volt felelete — sőt kívánom, *parancsolom* — tevé hozzá szigoruan — hogy velem jöj. Ha csak puszta mulatságról volna szó, engednék kérésednek; de itt jövődnek boldogsága forog kérdésben, s azért kérlelhetlen vagyok.

Jövömnek boldogsága? — kérdeztem, míg könyeim megeredtek.

Igen Ágota, Lajosnak eszeveszett féltékenysége oly hiba, mely tönkre teheti nyugalmat, boldogságot. Le kell ötet arról szoktatni még mi előtt neje lennél — s ha föl nem hagy vele, akkor bomoljon föl inkább a szövetség.

Megijedtem atyámnak e szavain, mert jól tudtam, hogy ha egyszer valami komoly elhatározáshoz jut, ezen többé nem lehet változtatni, bár minő jó és engedékeny volt is többnyire. Azért jobbnak láttam engedni, gondolván, hogy ha az egész dolog megfejttem Lajos előtt, lehetetlen hogy meg ne bocsásson kényszerített szöszegésemért.

De szívem igen igen nehéz volt; — ösztönszerűleg éreztem hogy atyám ez egyszer csalatkozik, mert nem ismeri Lajost annyira mint én, s jobb, sokkal jobb lett volna ha megengedi hogy hon maradjak, s szavamam megtartsam.

Egész reményem abból állt hogy Lajos talán még megérkezik, s minden perczen azt hittem hogy a szobába lép. Még az öltözés alatt is mindjárt fölugrottam s az ablakhoz futottam, vagy szobaleányomat az előszobába küldöttem, mert ugy tetszett mintha csengettek volna; — s a szegény leányt majd kétségbe ejtettem, nyugtalansággal.

Végre, kilencz óra tájban, az inas kopogtatott ajtómon, jelentvén hogy be van fogva, atyám készen van.

Mély sóhajjal húztam föl kesztyüimet, s vettem magamra köpenyemet, aztán atyámhoz mentem, ki már nyugtalankodott, mert nem szeretett későn érkezni.

Még a lépcsőn is mindig azt hittem hogy Lajosnak meg kell érkeznie — de hiába — nem jött senki.

A szép fényesen világított, tarka alakokkal hemzsegő terembe léptünk, de én ki annyira vágytam volt ez előttem uj mula tságra most oly nyugtalan, s annyira elmerülve voltam gondolataimba, hogy az egész csak mint álomkép tűnt föl előttem s nem gerjesztett bennem semmi érdeket.

Szemeim csak egyetlen alakot kerestek, magos férfiut, spanyol öltözetben; s mivel ezt nem találták, az egésznek nem volt előttem érdeke. Azonban mikor később a zene megszólalt, mikor az álcák eltűntek, az ismerősek összetalálkoztak s a tánczosok körülvetek, kissé szünni kezdett elfogultságom, s lassankint fölvidultam, s mulatni kezdtem én is mint mindenki körüllettem.

Oly fiatal voltam még s oly kevés élettapasztalással birtam. Aztán annyira szerettem jegyesemet hogy mindent tudtam volna neki megbocsátani; — csuda-e ha azt hittem hogy ő is engedékeny leend irántam, főleg ha megtudja, hogy atyám parancsa kényszerített e bálban megjelenni.

Tizenegy óra lehetett körülbelül, midőn tánczközben épen az előszoba ajtója előtt álltunk meg. Alig időztünk ott pár perczig, s az ajtó fölnyilt, s nem tudom már mi okon, darabig nyitva maradt.

Az előszobában sokan voltak. Inasok, urnőik köpenyeivel karjaikon, házbéli cselédek, s későn érkezők, kik épen most vetették le felső öltönyeiket.

Egyszerre szemem egy magas alakra esett, sötét köpenybe burkalva, s tollas kalappal fején. Álca födte vonásait, de melyből szemei majdnem ijesztőleg villogtak.

Ezen alak, bennünket megpillantva, hirtelen közelébb jött — tekintete darabig oly élesen volt reám szegezve, hogy borzadás futotta át tagjainat, s összerázkodtam; — aztán az álarczos megfordult, s kiméletlenül átvergődvén az embertömegben, a hágszó felé sietett.

Jósika Júlia.

(Folytatása következik.)

Ne csodálja . . .

Ne csodálja senki, senki
 Hogy oly bús az én dalom;
 A csalódás tengerében
 Nincs más gyöngy, csak : fájdalom.
 Nem teremhet a rózsafa
 Liljomot, vagy rezedát;
 A szív ugy szól, a mint rajta
 Az érzelem rezeg át.
 S az én szívem, szegény szívem
 Egy borongó éjszaka;
 Halvány hold az öröm egén :
 Nem melegít sugara.

Leszállt napom mikor jó fel?!
 Nincs sejtelmem; tán soha . . .
 Kidőlt hitem, s reménységem
 Világító oszlopa.
 Mindent vesztek : hazát, kedvest, —
 Temető-kert kebelem;
 Virág nincs bús fejfájokra,
 Mert fejfájok : gyöttelelem.
 Ne csodálja ezért senki
 Hogy oly bús az én dalom.
 A szenvedés tengerében
 Nincs más gyöngy, csak : fájdalom.

Tokay Gábor.

Képek, a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

TIZENNYOLCZADIK LEVÉL.

Ím itt ül előttem kedves fiad, kezében tartva Robinzont, mely valóban mulattatja őt. Nem, kedves Emmám, így nem képzeltem a dolgok kimenetét. Szegény anya, hogy meg kell válnod Isten tudja mennyi időre két kedvenczedtől, hogy követhesd férjedet külföldre. Mindig gyanítám hogy ily állomásra fog utasíttatni, de hogy oly távolságra, nem, azt nem hittem volna. S férjed visszahúzhatlanul eltökélé hogy a gyermekek hon maradjanak?

Rám nézve nagyon megtisztelő bizalma, melylyel veled egyértelműleg Ídát visszajöveletekig egészen nekem akarja átadni, s hogy ő is hiszi, miként az ifju, kit választék, az egyetlen férfiu egész széles körünkben, ki fiadat a legjobb fejlődésre segítheti. De te, szegény anya, miként hozod meg az áldozatot, a nélkül hogy szived megszakadjon? Ha vigasztalásodra

van, ám tudd meg, hogy sejtelveim tökéletesen teljesülésbe mentek, s reményem meghaladtaták.

Loránt vasárnap délben érkezett meg, épen midőn a nevelőjének szánt P. — nálunk ebédelt. A mód, melylyel a fiúcska hozzám sietett, a félreismerhetlen gyermeki gyöngedség, melylyel nyakamba ugrott, P.-nek azonnal föltünt. Tekintete a gyermekem függött, s midőn az elkezdett felöled beszélni, s Idáról elbeszélni, a kis nővér mi nehezen tudott megválni tőle, s midőn szemei ez emlékeknél könyekben úsztak, így szólt hozzám P. csendesen : soha nem láttam gyermeket, ki így hatott volna rám! A legnemesebb természet van lényén kifejezve. Miként is történt hogy kegyed barátnéja ezen fiáról eddig alig mondott valami határozottat?

Én mosolygék s hallgattam. — De most édes Emmám jövő levelemre kell hagynom ez első találkozás kedvező kimenetének elbeszélését, — látogatóim jöttek — Isten veled!

A hét holló.

Mese.

Grimm után.

Egy embernek volt hét fia, de lánya, bár mint ohajtott is, egy sem ; végre azonban neki s feleségének nagy öröme, azzal is meg ajándékozta őket az ég. Boldogságuk nagy volt, — de a gyermek kicsi és igen gyöngye vala ; s így hirtelenében meg kelle őt keresztelni, nehogy a nélkül haljon el. Az apa sürgetve küldé egyik fiát a forráshoz, keresztelő vizért, — a többi hat ez egy után futott, s mivel a meritésnél mindenik első akart lenni, bejtek a korsót a kútba. Ott álldogáltak tehát, nem tudván mit tenni, mert

haza menni egyiknek sem volt bátorsága. Mivel soká késedelmeztek, az apa türelmetlen lön és így szólt : Az Istentelen fiukat bizonyosan ismét valami játék tartja vissza. Aggodalma mind nagyobbult e mellett, attól tartva, hogy a kised keresztelés nélkül mulik ki. „Bár változnék valamennyi hollóvá — mondá boszúságában. Alig ejté azonban szavait, midőn feje fölött a légben, szárnyuhogásokat halla, s föltekintvén, hét szénfekete hollót látott repülni.

Az átkot nem vehették többé vissza a szülők, de

bár mint fájlalák is hét fiuk vesztét, kedves kis leánykájuk által némi vigaszban még is részesültek, ki napról napra erősbült s szebb lön. A kis leányka egy ideig nem tudta hogy fivérei is voltak, mert a szülők mind addig nem említék a dolgot, míg egy napon másoktól hallotta, hogy az ő születése volt mégis csak a fiuk szerencsétlenségének oka. E hír nagyon el szomorítá a leánykát meg, is kérdezte apját és anyját, vajjon igaz-e mit hallott. A szülők nem hallgathaták el tovább is a titkot, vigasztalásul azonban nem mulaszták hozzá tenni, hogymi meg történt, az már Istenrendelése volt, s a lányka születése csak ártatlan oka a szerencsétlenségnek. De a szép, a kedves gyermeknek ez időtől fogva mind addig nem volt többé nyugta, míg egy napon titokban elhagyta a szülői házat, hogy fivéreit, bár hol a nagy világon fölkeresse s feloldhassa, bár miben körüljön is. Utjára semmit nem vett magához, mint egy kis gyűrűt, szülőitől emlékül, egy darab kenyeret, éhségét csillapítani, egy korsó vizet, szomja oltására, s egy kis széket, hogy fáradtság után legyen mire ülnie.

Ment, ment mindig messzebb, mígnem elérte a világ legeslegvégét. Itt először is a napot érte, ez azonban nagyon forró és borzasztó volt, mivel kis gyermek húst szokott enni. Sietve futott onnan tova, egyenesen a holdhoz, ez azonban igen hideg vala, s részvétlenül nézett a leánykára. Fölkeresé tehát gyorsan a csillagokat; ezek barátságosan fogadák őt, s valamennyi sajtászerű kis székecskén ült. A hajnalcsillag azonnal fölállott, s a gyermeknek kis hintalábat nyújtván, így szólt: „ha e kis lábat nem viszed magaddal, nem zárhatod föl az üveghegyet, s pedig abban található föl fivéreidet.“

A leányka elvette a kis hinta lábat, jól betakarta kendőjébe, s ismét ment, ment, mind addig, míg az üveghegyet elérte. A kapu be volt zárva, kibontá tehát kendőjét, hogy a kis lábat elővehesse. De benne semmit nem talált, mivel elveszté a jó csillagok ajándokát. Mihez fogjon most már? fivéreit minden áron meg akarta menteni, s nem volt kulcsa az üveghegyhez. A jó kis nővér kést vón elő, levágta egyik ujjackáját, bedugta a kapu kulcs helyébe, s szerencsésen fölnyitotta azt. Midőn belépett, egy törpéske jött elébe s így szólt: „Kit keressz gyermekem?“ „Fivéreimet keresem, a hollókat.“ „A holló urak nincsenek honn — viszonzá a törpe — ha azonban várakozni akarsz, míg visszajönek, lépj be.“ Erre a törpéske behordá a hollók étkeit, hét tányérba s ugyan annyi serlegbe. A nővér minden tányérból evett egy falatot, s minden serlegből ivott pár csep- pet, a legutolsó serlegbe azonban beejté a gyűrűt, melyet magával hozott.

De egyszerre csak nagy zúgást és suhogást hallott feje fölött: Most jönnek a holló urak — mondá a törpe. És csakugyan megjöttek, s azonnal enni inni kívánva, fölkeresték tányéraikat és serlegeiket. „Ki evett tányéromból?“ szólt egyik a másik után — Ki ivott serlegemből? emberi ajknak kellett lennie. S midőn a hetedik kiüríté poharát, a gyűrű elébe gurult. Azonnal megismeré szülői gyűrűjét s így szólt: „Adná Isten hogy kis nővérünktől jöne, akkor azonnal fel volnánk oldva.“ Midőn a leány, ki az ajtó mögött állt, e kívánatot hallá, előre lépett, s a hollók vissza nyerték előbbi alakjaikat. Boldogan ölelék s csokolák meg egymást ezután, s szülők leirhatlan öröme, szerencsésen érkeztek haza.

Két sírkőre.

I. BOROS BERTA.

Vihartól megtörik a liliom, —
Bánat töri le az ifju nőt:
Kényes lelkén győzött a durvaság
Elszállt élvezni dicsőbb levegőt
Édes álom: keserű ébredés:
Lakadalom: szomoru temetés.

Oly gyászosan szakadt meg élete
Egy percz alatt, titkon — véletlenül,
A város népe összebuzadott.
Ezerek szemén részvét könye ül
Az anya lelke szerte tépeték
Feláldozottnak hiszi gyermekét.

II. VÖRÖS IMRE.

Kialudt a szülők reménye
Hullva-hullanak könyeik;
Oda van lelkük büszkesége,
A gyászt soha le nem vetik

Oh Isten! mért mérted reajok
E csapást, e mély bánatot:
Van-e vigasz nagy egeidben,
Melylyel szívök megnyugtatód?!

Medgyes Lajos.

Egy anya naplójából.

Jól emlékszem még most is azon délelőttre, melyen mint anya, először indulék szentegyházba, meghálálni a jó Istennek, hogy érdemesnek tartott legmagasabb hivatásom betöltésére.

Szép őszi délelőtt vala, snekem úgy tetszett, mintha a halvány sugarak mind megannyi arany hidat képeznének az ég és föld között, — mintha e föld, s mi mindnyájan oda tartoznánk, honnan az áldás száll fejünkre.

Anya! ó mennyi szeretet, remény és boldogság egyesül ez egyetlen szóban! — szívem úgy dobogott, mintha édes kötelességei mind felszólaltak volna s lelkemben ezer hang susogá, hogy új hivatásom küszöbén emlékezzem meg: miként anyai tisztem nemcsak szép és emelő, de nagy fontosságú s igen komoly is.

A templomban áhitattal énekelt a jámbor nép s a búskomoly orgona ünnepélyes hangjai képzeletem szerint fölemelkedtek az égig.

Körütekinték, mielőtt remegő léptekkel, s megindulva az egyház ajtajához értem volna.

Az ismert, kedves vidék messze kéklő hegyei fölött átlátszó, halvány köd lebegett, s a fákon a zöld közé, sárga és piros levelek és lombok is vegyültek már.

De az idő oly enyhe, oly kellemes vala, hogy a kis pacsirta megfűrödven a napsütött országúti homokban, tavaszi álmaira s örömeire emlékezett, s föl-emelkedve a felhőkig, zengő hála dalával megremegteté az enyhe léget.

A templom egy dombon állt a helység fölött, mintegy áldásként emelkedve a falu lakóinak igénytelen kunyhói fölött, s a vén fák, melyek falait környezték, s a nagy csend, oly jól illet szerény méltóságához.

Istenháza soha nincs oly méltó helyen, ha magas házak közé szorítva áll, mintha a természet zöld karjai közt látjuk, s a kis falucska jámbor népe többnyire nagyobb illetődéssel közelit választott helyre épített, de szerény szentegyháza felé, mint a nagy városok polgárosodott lakói, pompás templomaikba.

Csöndesen közelíték. Künn, ruhám suhogásán kívül, semmi nem zavará a természet nagyszerű hallgatóságát, — de a templomból újratos ének s orgona hangok hallatszottak, s én első utamat gyermekem

kis bölcséje mellől, mélyen illetődött kebellem tevé. — Megindulva, s mégis tartózkodóan közelíték a teplomba szokott helyemhez, mintha megdöbbenett volna a gondolat, hogy eddig csak örültem még a kis öntudatlan lényecskét keblemhez szorítva, és nem vettem komolyan fontolóra, mik az anyának a szereteten kívül kötelességei.

Vagy nem kell-e ezentúl mindenről lemondanom, mi házamon kívül eddig elfoglalt vagy élvezetet nyújtott, hogy gyermekemnek hű és gondos anyja lehessen? Nem kölelességem-e kétszerezesen háziassnak lenni, hogy családom tagjaival együtt minden szaporodjék s gyarapodjon körültem? Nem kell-e még inkább mivelni magamat s tanulnom, hogy egykor taníthassam azt, ki most még eszmélni sem képes? Nem kell-e tökéletesbülés után törekednem, hogy méltó példa lehessen előtte? Mert a gyermekre nem a szó hanem a példa hat, s ki annak, mit beszél s tanácsol, tetteivel ellenére tesz, az ön maga tépi szét gyermeke fiatal lelkének tiszta zománczát.

Áhitattal és soká imádkoztam, — már rég megürült körültem a templom s elhagzottak az orgona utolsó hangjai, midőn egy mondhatatlan vágy gyermekem után, haza sietésre szólított.

Oly szent fogadásokat tevék, s oly igaz hálával emelkedett föl szívem minden érzelmek Isten szármolyához, hogy megkönnyülve s magammal csaknem megelégedve sieték vissza felé, hogy láthassam ismét a kedves, parányi lényt, kinek lelkem boldogító s mélyen illetődött hangulatát köszönhetém.

Szobámba lépve, a bölcsőhöz siettem; — a kicsike édesen aludt. Parányi kezeit, miknek körmöcskéit oly gyakran használja ön arca ellen fegyverül, mintegy imára, összekulcsolva tartá, s mert mint mondani szokták, angyalokkal játszó álmaiban, el-elmosolyodott zárt szemekkel is.

Csak anya értheti meg az érzelmeket, melyekkel e látvány elárasztotta egész keblemet, s csak anya értheti meg a könyveket is, mik szeméimmet nagy boldogságomban eltölték.

Leborúltam a kis bölcső mellett, és újra kellett imádkoznom és hálát adnom, hogy e gyermek az én gyermekem, hogy én adtam neki kedves életét, hogy én szerethetem őt s áldozhatom magamat jövőjének.

Vachott Sándorné.

Női ismerettár.

ZRINYI MIKLÓS ÉLETRAJZA.

Zerinvári gr. Zrinyi Miklós, e névnek hetedik viselője a fényes Zrinyi családból, a szigeti hősnak, a magyar Leonidának V. Zrinyi Miklósának másod unokája, Zrinyi György, élte virágában elhalt horvát bán és Szécsi Katalin fia, szüle-

tett 1616-ban, s fegyverek zörgése közt növekedett fel. Már gyenge gyermekkorában otthonos volt a harcmezőn s a vadászatokon; kardját, Rattkai szerint, török vér pirosítá még korán elhunyt atyja életében, de e mellett kitünő nevelést nyert s a nyelvek ismeretében szépen kiképezte magát. Csak-

hamar magasalt hős, s hazájának kendvence és büszkesége lett; követésre kitűzött magas, nemes példány a kortársak előtt, kik közül senki sem előzte meg vitészségben, nagylelkűségben, hazaszeretében, hadtudományban s általános műveltségben. E felett szép, magas, sugarú férfi volt, gyönyörű példánya egy seplegtelen, hibátlan lovagnak. A svéd-deket Szokolczánál, a törököket Kanizsánál s másutt is keményen megvervén, a halás fejedelem, III. Ferdinánd már 1647-ben, 30 éves korában a horvátországi bán magas és hatályos méltóságára emelé, miután már előbb és ugyan 13 éves ifjonz korában főlovászmesterré, s azután muraközi kapitányná, kir. tanácsossá, zalai és somogyi főispánná neveztetett. 1649-ben ünnepélyesen vezettetvén báni székébe, ez alkalommal erőteljes, szép beszédben tünteté ki nagy esztét, honszerelmét, nemeslelkűségét s egyszersmind szerénységét, e ritkán egyesült tulajdonokat. Ezentul folyvást előkelő részt vett a legfontosabb hazai ügyekben, 1650-ben Légradon békét kötött a kanizsai török őrizettel; 1651-ben Koszoniczát vette el a törököktől, s folyvást paskolta ezeket alsó Magyarországon; ugyanezen évben a Mura és Dráva között roppant gyorsasággal építette fel Új-Zrin várat, védbástyát a törökök behohanásai ellen Stájerbe. Az 1662-iki országgyűlés alatt Montecuccoli hadvezér röpiratot adott ki, melyben védelmezve magát, miért Erdélyt nem menthette meg török kézbe, a magyaroktól csaknem egészen megtagadta a hadtudományt. E gúnyirat nagy elkeseredést okozott; a reá következett feleletben, melynek szerzőjül általában Zrinyi Miklós tartatott, éles elmésséggel s egyszersmind alapos komolysággal czáfoltattak meg hetvenkedéseit. Ez volt forrása azon gyűlölségnek, melylyel Montecuccoli a közkedvességű, nemes és lelkes Zrinyi ellen élte folytáig viselkedett. Következő években is erősen verte a törököket Budánál, Új-Zrinnél, a Csallóközben, Esztergammánál, a Mura mellett, hol reá s vitészségére és vezéri tehetségére szükség volt, hihetlen gyorsasággal jelent meg mindenütt, s nem volt diadal, melynek nyeresében Zrinyi Miklós és testvére Péter részt nem vett volna. 1664-egy rakás erősséget szedett el a törököktől, elégette az eszéki hidat s elmetsette a török hadak összeköttetéseit; roppant hadi zsákmányt vívott ki, sok ezernyi foglyot szabadított meg, s biztosságot és nyugalmat szerzett Horvátországnak és Stájernek, e mellett a rábizott tartományokat bőlesen és czélszerűen rendezte, a fellázadt horvát jobbagyokat Zágráb környékén lecsillapította sat. A római pápa dicsérő oklevéllel, érdempénzzel s arczképével tisztelte meg a törökverő hőst; a császár birodalmi hercegi czimmal akarta díszesíteni, mit azonban nem fogadott el; a spanyol király, IV. Filipp, aranygyapjas rendét küldé meg neki; a francia király XVI. Lajos pári méltóságra emelé, Bajorország és Würtemberg fejedelméi „atya“ névvel tisztelték meg; Regensburgban s több más helyen ünnepélyes egyházi menetek tartattak a Zrinyi által kivívott győzelmek emlékére. Mindez azonban meg nem mentheté őt igrzei, nevezetesen a kevély és igrig Montecuccoli áskolódásai- s üldözéseitől. De Szuleiman szultán sem akart nyugodni, míg boszút nem áll Zrinyin, annyi török vér óntóján, s megparancsolta nagyvezérének, hogy Zrinyit elfogja. Zrinyi még egyszer megjelent Kanizsa előtt, de fel kelle hagyni terveivel az ellenséges érzelmű hadi kormány parancsára. Ezentul mindinkább kifejlett Montecuccoli és a bécsi haditanács fondorkodása; gátolva volt minden hazafiui szándékában s haladásában; a magyar őrsereg kivonatott Új-Zrinből, s így ezen kedves vára a hős-

nek, külföldiektől rosul védetve, 1664 júniusán elfoglalta. tott a törökök által, s ezekkel azonnal a szent-gróti győzelem után, minden jó és vitéz magyarnak nagy botrányára, időtlen béke is köttetett. Zrinyi elkedvetlenedve vonult vissza csáktornyai ősi várába, s 1664 november 18-án még csak 47 éves korában, ő ki annyiszor nézett szembe a halállal dicső csatákban, a vadászon egy bősziült vadkan által öletett meg. Azon gyanu, hogy ellenségei orgyilkos keze ejtette el, alaposan meg van czáfolva Bethlen Miklós szemtanu által, ki halála körülményeit részletesen elbeszéli. Méltatlan halála nagy fájdalmat okozott nemcsak imádó hazájának s katonáinak, hanem a külföldnek is, mely nagy érdemeit elfogulatlanul méltányolta; nemcsak német birodalmi gyűlés gyászolta őt, hanem Párisban is halotti ünnepély tartatott tisztelőére. Fia Ádám, kit második hitvese, Löblin Zsófia, szült, 1691-ben esett el Zalánkeménél. Első neje Draskovich Gáspár leánya volt.

Sírirata többek közt így jellemzi a valódi telivér magyar-horvát fajnak ezen legnemesebb példányát: „keblében bátorságot, nevében a győzelmet, kezében a villámot, arczán vidámságot, tanácsában eszélyességet, fegyverein szerencsét hordozott, merre csak ment; a szerencsét ő vezette s vezérül sohasem tűrte, vakot követni nem akarván; a harci munkában oly komoly volt, mint otthon a békében nyájas; a szerencsét mindenkor üstökén ragadta és sohasem találta kopasznak, Fabius okosságával birt ennek késedelmessége, Nagy Sándor szerencséjével ennek vakmerősége nélkül; a törökök Sámsonnak tapasztalták Pécsnél és az eszéki hídnál, melyet felégett, a tatárok Mózesnek a vizeken, kiket Új-Zerinnél a folyóba ölt, s inkább akartak az örvénybe veszni, mint kardja villámát érezni! erénye vetélkedésen feltűl volt, de nem feltűl az irigységen; lelke erejében bízza, hogy az övéi ne féljenek, a félelmet az ellenségre küldte; hogy a vészbé kövessék, elől ment; a minő ijesztője az ellenségnak, oly kedveltje volt övének; az egyház Macchabéusának hitte, az ozmán feltámadt Skanderbéget félt benne. S a század e legnagyobb hőst nemelen vadkan ölte meg! — Így játszik Isten az emberi dolgokkal, hogy a legnagyobbaknál is nagyobbak mutassa magát.“ sat. Jelígeje volt: „Sors bona, nil aliud.“

E valódi nagy ember, ki rendkívüli testi s lelki erejét gyermekkora óta, egy a véres harcmezőn, mint a tanácsban, hazájának szentelte, egyszersmind egyike volt kora legműveltebb szellemeinek, s a magyar nemzet legkitünőbb íróinak. Lakhelyét gazdag könyvtár s tudományos és művészeti kincsek ékesíték. Több nyelvet tökéletesen értett és beszélt, ismerte a régi s újabb irodalmakat, s munkái, melyeket a harci kürt harsogásai, s fegyvercsattogás közt könnyöden, mintegy odavetve írt, sok tekintetben első rendű gyöngyei nyelvünknek. Költeményei, idyllek, dalok, epigrammák; Zrinyiása, hősköltemény 15 énekben, mely Sziget ostromát, V. Zrinyi Miklós hőstetteit adja elő; prózában szónoki nyelven írt műve: „Ne, bántsd a magyart“ melyben azon módok s eszközök felől értekezik, mik által hazája a törököknek fogatanosan ellenállhat, egyenkint jelesek a magok nemében, bár versei metruma tökéletlen. Maradtak ezeken kívül politikai egyéb munkái is kéziratban. — Az elfelejtett nagy költőt, kinél, „Marsnak sisakjában giliczék költenek“ — Kazinczy Ferencz ébresztette új életre munkáinak kiadása által. Arczképe Hebe negyedik évfolyamában adatott.

Felelős szerkesztő. **Vachott Sándorné.**